

مقایسه کمال‌گرایی و پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر

مریم خارکن، رضا اندام^۲

چکیده

مقدمه و هدف: نوجوانی یکی از مهم‌ترین مراحل زندگی بشر است، نوجوانان نیروی پویای جامعه هستند و نمی‌توان این جمعیت فعال را نادیده گرفت، شناخت ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان می‌تواند به برنامه‌ریزی برای آینده آن‌ها کمک فراوانی کند. بنابراین هدف از پژوهش حاضر مقایسه‌ی کمال‌گرایی و پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر بود.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع مطالعات علی-مقایسه‌ای بود. بدین منظور ۳۳۳ دانش‌آموز ورزشکار با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده و پرسشنامه‌های ویژگی‌های فردی، کمال‌گرایی چندبعدی در ورزش گتوالز و دان (۲۰۰۹) و پرخاشگری ورزشی بردمیر (۱۹۷۵) را تکمیل کردند. روایی پرسشنامه‌ها با بهره‌گیری از نظرات اصلاحی اساتید روان-شناسی و مدیریت ورزشی، مربیان و ورزشکاران به دست آمد و پایایی آن‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۸۳ تعیین شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی (آزمون کالموگراف-اسمیرنوف، ANOVA و t مستقل) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد، کمال‌گرایی کلی دانش‌آموزان پسر نسبت به دانش‌آموزان دختر بالاتر و پرخاشگری ورزشی دانش‌آموزان پسر نسبت به دانش‌آموزان دختر بیشتر بود و بین پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های مختلف تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. بحث و نتیجه‌گیری: در نهایت می‌توان اظهار داشت تمایل به کمال‌گرایی و پرخاشگری بیشتر در پسران نسبت به دختران، احتمال دارد ناشی از انتظارات متفاوت جامعه از دو جنسیت باشد.

واژه‌های کلیدی: استانداردهای شخصی، مدرسه، جنسیت، پرخاشگری ورزشی، دانش‌آموز ورزشکار.

مقدمه

نوجوانی یعنی عبور شخص از مرحله‌ی کودکی به بزرگسالی که تغییرات عظیم فیزیولوژیک، روانی و اجتماعی در نوجوانان به منزله‌ی بحرانی در زندگی آنان است که طی آن، از مرحله‌ی وابستگی به والدین عبور کرده و به استقلال فردی می‌رسند (۱). مدرسه نقش مهمی در رشد و پیشرفت نوجوانان دارد؛ به طوری که ارتقاء سطح فرهنگی، اجتماعی و ورزشی هر جامعه نیازمند برنامه‌ریزی مناسب و توسعه‌ی کمی و کیفی آموزش و پرورش است. در این راستا، تربیت بدنی و ورزش یک پدیده‌ی مؤثر در ارتقاء فرهنگ جوامع به‌شمار می‌رود (۲). فعالیت‌های تربیت بدنی در مدارس منجر به رشد کمی و کیفی مهارت بنیادی می‌شوند (۳)؛ لذا، می‌توان با توسعه‌ی فعالیت‌های تربیت بدنی و ورزش در مدارس، علاوه بر سطح توانایی‌های جسمانی و روانی، بلوغ فکری و عقلی دانش‌آموزان را نیز افزایش داد که پیامد آن کاهش تنش‌های روانی و جسمانی است (۲).

بدیهی است که تمامی اعمال بشر از جنبه فیزیولوژیکی و روان شناختی قابل بررسی است و با توجه به نقشی که جنبه‌های روانی در اعمال و رفتار بشر دارند، اهمیت‌دادن به مباحث روان شناسی ارزش و اعتبار ویژه‌ای دارد (۴). کمال‌گرایی و پرخاشگری دو موضوع روان شناختی هستند که توسط روان‌شناسان ورزش‌آمورد توجه قرار گرفته‌اند؛ زیرا بر اساس شواهد پژوهشی، این دو عامل نقش مهمی در تسهیل یا تضعیف عملکرد ورزشی ایفا می‌کنند (۵). کمال‌گرایی گرایش فرد به داشتن مجموعه‌ای از معیارهای افراطی و تمرکز بر شکست‌ها و نقص‌ها در عملکرد و اعتقاد به کامل بودن و احساس اضطراب و فشار روانی بالا و ترس از عدم توانایی در تطابق انتظارات خود با زندگی تعریف شده است (۶). کمال‌گرایی در ورزش اهمیت زیادی دارد؛ زیرا این یک سازه‌ی دوسویه است که هم می‌تواند عامل کمک‌کننده در کسب هدف باشد و هم مانع کسب موفقیت و اهداف عالی در ورزشکاران شود. کمال‌گرایی به شرایطی که فرد در آن قرار دارد، وابسته است و نگرش افراد از این شرایط می‌تواند هم جنبه‌ی مثبت و بهنجار داشته باشد و به موفقیت، خشنودی و رضایتمندی و کسب عملکرد برگزیده در ورزش بیانجامد و هم جنبه‌ی منفی و نابهنجار داشته باشد و باعث ناخشنودی، نارضایتی، ناامیدی و آسیب‌های روان شناختی گردد (۷). دیدگاه‌های مربوط به پرخاشگری در ورزش، دیدگاه‌هایی دوسویه است. از یک سو، پرخاشگری نه تنها جایز شمرده می‌شود، بلکه مورد تشویق قرار می‌گیرد. از طرف دیگر، کمیته‌های انضباطی متعددی به دلیل تخلف از قوانین تشکیل می‌گردد. یکی از دلایل این دوسویه‌گرایی آن است که تفسیر ما از پرخاشگری در موقعیت‌های مختلف بسیار متفاوت است (۸).

بدین جهت پژوهشگران تلاش کرده‌اند تا تعریف واضح‌تری در مورد پرخاشگری ارائه دهند و در یک نگاه کلی پرخاشگری را این‌گونه تعریف می‌کنند: «هر نوع رفتاری که به قصد آسیب‌رساندن عمدی به شخص دیگر انجام شود که ممکن است روانی یا فیزیکی باشد» (۹، ۱۰). در تعریف پرخاشگری چند نکته‌ی کلیدی وجود دارد. اول این که پرخاشگری یک رفتار است. اگر یک بازیکن فوتبال قصد کند لگدی به ساق پای حریف بزند پرخاشگر نیست، اما اگر این رفتار رخ دهد، فرد پرخاشگر محسوب می‌شود (۱۱). دوم، پرخاشگری رفتاری عمدی است. بازیکن بسکتبالی که در حین ریباند، ناخودآگاه، با ضربه‌ی آرنج فک بازیکن دیگری را می‌شکند، پرخاشگر نیست. بازیکن برای آسیب زدن باید نیت قبلی داشته باشد تا پرخاشگر محسوب شود. سوم، پرخاشگری شامل "آسیب یا صدمه" می‌شود که ممکن است بدنی (مانند پشت پا انداختن یا با آرنج به پهلو حریف زدن) یا روانی (مانند گفتن کلمه‌ای رنج‌آور به حریف به منظور از بین بردن حرمت و شخصیت وی) باشد (۱۲).

برای تمایز رفتارهای مجاز و غیر مجاز در میدین ورزشی، بارون^۱ (۱۹۷۷) دو نوع پرخاشگری ابزاری^۲ و پرخاشگری خصمانه^۳ را از هم جدا می‌سازد (۸). پرخاشگری خصمانه، با هدف ایجاد آسیب فیزیکی یا روانی انجام می‌شود. بنابراین هدف اصلی از این نوع پرخاشگری، ارضاء نیاز شخصی فرد در رابطه با صدمه زدن به دیگری در هر دو بعد جسمانی و روانی است. مثلاً فوتبالیستی که عمدتاً بازیکن تیم حریف را به زمین می‌اندازد تا او صدمه ببیند، در حقیقت به پرخاشگری خصمانه دست می‌زند (۱۳). پرخاشگری خصمانه در ورزش پذیرفتنی نیست، حتی اگر قوانین ورزش آن را مجاز بشمارد (۱۱).

در پرخاشگری ابزاری، با این‌که بازیکن درصدد آسیب رساندن است، اما هدف از این نوع پرخاشگری، دریافت پاداش و تقویت‌کننده مثبت بیرونی از دیگران است (۱۱)، نه به خاطر انگیزه‌های شخصی فرد. طبیعی است که تکرار دریافت چنین پاداش‌هایی، احتمال تکرار رفتارهای پرخاشگرانه توسط فرد را افزایش می‌دهد. به عنوان مثال، اگر فوتبالیست فوق‌الذکر، زمین زدن یا هل دادن عمدی حریف را به قصد دریافت پاداشی خارجی همچون تشویق مربیان خود یا جلب رضایت تماشاگران انجام دهد، در واقع به پرخاشگری ابزاری پرداخته است (۱۱). هاسمن و سیلوا^۴ (۱۹۸۴) رفتار پرخاشگرانه‌ی ابزاری را نوعی از پرخاشگری دانسته‌اند که برای رسیدن به هدفی غیر پرخاشگرانه انجام می‌شود، در حالی که هدف اولیه‌ی پرخاشگری خصمانه رنجاندن یا آسیب زدن به دیگران است (۱۱).

روان‌شناسان ورزشی در مورد استفاده از رفتار پرخاشگرانه در ورزش نگرانند و بررسی کرده‌اند که اساساً پرخاشگری منفی است و از نظر اخلاقی غیرقابل قبول (۱۴). توجه به مسائل اخلاقی در ورزش همواره مورد تأکید مسئولین و جامعه‌ی ورزش کشور بوده است؛ از این‌رو مطالعه در ابعاد گوناگون این حوزه می‌تواند زمینه‌های بروز بسیاری از بداخلاق‌های حاضر در ورزش کشور را شناسایی نموده و راه‌حل‌های متناسب با آن را پیشنهاد نماید. راسکا^۵ (۲۰۰۳) در پژوهشی دریافت که دانش‌آموزان ورزشکار گرایش‌های کمال‌گرایانه‌ی بیشتری نسبت به دانشجویان ورزشکار دارند و مردان نسبت به زنان گرایش‌های کمال‌گرایانه بیشتری دارند. در مجموع کمال‌گرایی با توجه به شرایط محیطی تغییر می‌کند و نیز این‌که مردان نسبت به زنان تمایل دارند نمره‌ی بالاتری برای تمایلات کمال‌گرایانه قائل شوند (۱۵). دان و گتوالز^۶ (۲۰۰۵) به این نکته‌ی مهم اشاره کردند که سطوح کمال‌گرایی در دختران و پسران فعال متفاوت است و پسران فعال کمال‌گرایی بالاتری نسبت به دختران فعال دارند (۱۶). بیرد^۷ (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین کمال‌گرایی، خشم، اضطراب و پرخاشگری ورزشی^۸ در ورزشکاران مرد رشته‌های ورزشی برخورداری پرداخت که در مجموع شامل ۵۰ ورزشکار در سه رشته‌ی ورزشی هاکی روی یخ، راگبی و فوتبال بود؛ وی دریافت بین ورزشکاران رشته‌های مختلف از لحاظ خصیصه‌ی کمال‌گرایی، پرخاشگری و ابعاد آن‌ها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (۵). گوئی‌ورنا و دودا^۹ (۲۰۰۲) در تحقیقی که بر روی فوتبالیست‌های جوان انجام دادند، تفاوتی در تمایلات پرخاشگرانه‌ی زنان و مردان مشاهده نکردند (۱۷). رویته (۲۰۰۴) تحقیقی روی بازیکنان بسکتبال، فوتبال و هندبال انجام داد و به این نتیجه رسید که رفتارهای خشونت‌آمیز در رقابت‌های ورزشی به سطوح پرخاشگری خود ورزشکار بستگی دارد نه رشته‌ی ورزشی خاص. نتایج این پژوهش نشان داد که مربی و

۱. Baron

۲. Instrumental aggression

۳. Hostile aggression

۴. Hasman&Silva

۵. Ryska

۶. Dunn & Gotwals

۷. Byrd

۸. Athletic aggression

۹. Guivernau & Duda

۱۰. Rubyte

هم‌تیمی‌ها می‌توانند از عوامل اثرگذار در بروز پرخاشگری باشند (۱۸). نتایج پژوهش مکسول، ویسک و مورس^۱ (۲۰۰۹) نشان داد که مردان، صرف نظر از نوع ورزش سطوح بالاتری از پرخاشگری را نسبت به زنان گزارش دادند. ورزشکاران ورزش‌های گروهی نیز نسبت به ورزشکاران انفرادی سطوح بالاتری از پرخاشگری را گزارش دادند (۱۹). بار^۲ (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای دریافت که پسران در ورزش نه تنها پرخاشگری بیشتری نسبت به دختران دارند بلکه آسیب‌دیدگی و قربانی آن‌ها نیز بیشتر است. پرخاشگری پسران هم در مدرسه و هم در باشگاه‌های ورزشی از دختران بیشتر بوده و شیوع آسیب‌دیدگی در باشگاه‌های ورزشی بیشتر از ورزش در مدرسه است (۲۰).

اوپروی^۳ (۲۰۱۳) در تحقیقی تحت عنوان «ارتباط بین ورزش و پرخاشگری» دریافت که ورزشکاران زیر ۱۸ سال پرخاشگری بیشتری نسبت به ورزشکاران زیر ۱۵ سال داشتند؛ بنابراین وی به این نتیجه رسید که رفتارهای پرخاشگرانه در نوجوانان بیشتر است؛ زیرا آن‌ها خود را با دیگران مقایسه می‌کنند و می‌خواهند همه آن‌ها را قبول داشته باشند و در همه حال از خود قدرت نشان دهند. وی همچنین بیان کرد که وقتی پرخاشگری نوجوانان در بازی موجب پیروزی آن‌ها شود این پیروزی با تحسین و شادی والدین، مربیان و تماشاگران همراه گردد، خود موجب می‌شود که آنان پرخاشگری را برای پیروزی در مسابقات ضروری بدانند. وی همچنین بیان کرد متأسفانه امروزه پرخاشگری در ورزش جایگزین بازی جوان‌مردانه شده است (۲۱).

براساس پژوهش‌های انجام‌شده، کمال‌گرایی می‌تواند اثرات بهنجار و نابهنجاری بر رفتار ورزشکاران داشته باشد (۵، ۷، ۲۲) و موضوع بسیار مهمی در روان‌شناسی ورزشی است؛ زیرا می‌تواند کمک‌کننده یا مانع کسب اهداف موفقیت، توسط ورزشکاران باشد (۲۳).

ینایر مطالعات نگارنده، تاکنون مقایسه‌ی بین کمال‌گرایی و پرخاشگری در ورزشکاران نوجوان در کشور، مورد بررسی قرار نگرفته‌است؛ لذا به دلیل محدودبودن پژوهش‌های انجام‌گرفته در خصوص مقایسه‌ی بین این دو متغیر و همچنین با علم به متناقض بودن نتایج تحقیقات مختلف در زمینه‌ی میزان پرخاشگری در زنان و مردان جوامع مختلف که می‌تواند ناشی از عوامل فرهنگی و اجتماعی مختلف باشد و با توجه به افزایش روزافزون میزان کمال‌گرایی نابهنجار و پرخاشگری در میدین ورزشی، ضرورت انجام مطالعاتی از این دست در حیطه‌ی ورزش احساس می‌شود. از این‌رو، برای نیل به این اهداف، پژوهش حاضر در نظر دارد، کمال‌گرایی و پرخاشگری را در بین دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر مقایسه نماید. زیرا شناخت تفاوت‌های کمال‌گرایی و پرخاشگری در دو جنسیت در اقدامات مربوط به کنترل کمال‌گرایی نابهنجار و پرخاشگری در میدین ورزشی اهمیت دارد و می‌تواند راهنمایی برای تعیین راهکارهای مناسب در جلوگیری از موقعیت‌های پرخاشگرانه و کمال‌گرایی نابهنجار باشد.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع و هدف تحقیق که مقایسه‌ی کمال‌گرایی و پرخاشگری بین دانش‌آموزان ورزشکار استان مازندران بود، پژوهش حاضر توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است که به‌صورت میدانی و با استفاده از پرسشنامه انجام شده است.

جامعه‌ی آماری پژوهش را کلیه‌ی دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر دوره‌ی متوسطه دوم (اول، دوم، سوم و چهارم دبیرستان)، در گروه سنی ۱۵-۱۸ سال در رشته‌های والیبال، بسکتبال، تکواندو و کاراته در استان مازندران که حداقل دو سال سابقه‌ی ورزشی در رشته‌ی مورد نظر را داشته و عضو یکی از تیم‌های منتخب دانش‌آموزی

۱. Maxwell & Visek & Moore

۳. Oproiu

۲. Baar

بودند، تشکیل می‌دهد. طبق آمار به‌دست‌آمده از آموزش و پرورش کل استان مازندران و اداره ورزش و جوانان استان مازندران، تعداد دانش‌آموزان ورزشکار در جامعه‌ی مورد مطالعه در سال ۱۳۹۲، ۱۸۷۶ نفر بودند که بر اساس جدول مورگان ۳۲۰ نفر به‌صورت خوشه‌ای تصادفی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. با در نظر گرفتن احتمال ناقص ماندن برخی پرسشنامه‌ها و عدم عودت برخی دیگر، ۳۷۰ پرسشنامه بین دانش‌آموزان توزیع شد، گفتنی است از ۳۷۰ پرسشنامه‌ی توزیع شده، ۳۳۳ پرسشنامه به‌طور کامل برگشت داده شد که در نهایت همین تعداد پرسشنامه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای جمع‌آوری اطلاعات از سه پرسشنامه‌ی ویژگی‌های فردی، کمال‌گرایی چندبعدی در ورزش گتالز و دان (۲۰۰۹) و پرسشنامه‌ی پرخاشگری ورزشی بردمیر (۱۹۷۵) استفاده شد. پرسشنامه‌ی ویژگی‌های فردی شامل جنسیت، مقطع تحصیلی، رشته‌ی ورزشی و در نهایت سابقه قهرمانی بود. پرسشنامه‌ی کمال‌گرایی چندبعدی در ورزش، شامل شش خرده‌مقیاس استانداردهای شخصی^۱ با (۶ سؤال)، نگرانی بیش از حد در مورد اشتباهات^۲ با (۸ سؤال)، ادراک فشار والدین^۳ با (۸ سؤال)، ادراک فشار مربی^۴ با (۶ سؤال)، شک و تردید در مورد فعالیت‌ها^۵ با (۴ سؤال) و نظم و سازماندهی^۶ با (۷ سؤال) در قالب ۳۹ سؤال در طیف پنج ارزشی لیکرت (از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵)، مورد ارزیابی قرار گرفت. قابل توجه این‌که پرسشنامه‌ی کمال‌گرایی در ورزش شامل ۴۲ سؤال بود که ۳ سؤال آن زمان گرفتن روایی با نظرات اصلاحی اساتید صاحب نظر حذف شد. پرسشنامه‌ی پرخاشگری ورزشی شامل دو خرده‌مقیاس پرخاشگری خصمانه با (۱۵ سؤال) و پرخاشگری ابزاری با (۱۵ سؤال) در قالب ۳۰ سؤال در طیف چهار ارزشی لیکرت از (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۴) بود.

در مرحله‌ی اول پژوهش حاضر، با استفاده از روش ترجمه-بازترجمه^۸ نسخه‌ی اصلی پرسشنامه‌ها، از زبان انگلیسی به زبان فارسی ترجمه گردید؛ سپس روایی آن‌ها توسط متخصصان مدیریت و روان‌شناسی ورزشی، مربیان و دانش‌آموزان ورزشکار بررسی و تأیید شد و برای تعیین پایایی آن‌ها در مطالعه‌ی مقدماتی ۳۰ پرسشنامه در میان جامعه‌ی آماری توزیع شد که نتایج آزمون آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌ی کمال‌گرایی در ورزش ۰/۸۹ و برای پرسشنامه‌ی پرخاشگری ورزشی ۰/۸۳ گزارش شد. پس از تأیید ضریب پایایی پرسشنامه برای اجرای نهایی آن با هماهنگی لازم با سازمان آموزش و پرورش کل استان مازندران و با در نظر گرفتن احتمال ناقص ماندن برخی پرسشنامه‌ها و عدم عودت برخی دیگر ۳۷۰ پرسشنامه با مراجعه حضوری و توضیحات لازم بین دانش‌آموزان توزیع شد، گفتنی است از ۳۷۰ پرسشنامه توزیع شده، ۳۳۳ پرسشنامه به‌صورت کامل برگشت داده شد که در نهایت همین تعداد پرسشنامه بررسی و تجزیه و تحلیل شد. در این تحقیق چون محقق در تمام مکان‌های مورد بررسی حضور فعال داشت؛ لذا توانست ابهامات موجود را به‌طور واضح برای نمونه‌های تحقیق بیان نماید تا مشکلات موجود در اجرای عملیات میدانی و جمع‌آوری داده‌ها تا حداقل ممکن کاهش یابد. به‌منظور سامان‌دادن و خلاصه کردن نمرات خام و توصیف اندازه‌های به‌دست‌آمده از نمونه‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و درصد) و برای بررسی چگونگی توزیع داده‌ها از آزمون آماری کالموگراف- اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها برای مقایسه از آزمون T (دو نمونه مستقل) و ANOVA (آنالیز واریانس یک عاملی) با استفاده از نرم‌افزار آماری spss19 استفاده شد ($\alpha \leq 0/05$).

۱. Bredemeire

۲. Personal Standards

۳. Concern Over Mistakes

۴. Perceived Parental Pressure

۵. Perceived Coach Pressure

۶. doubts about actions

۷. Organization

۸. Forward- Backward

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه می‌شوند. بر اساس یافته‌های توصیفی پژوهش، ۵۵/۶ درصد آزمودنی‌ها پسر و ۴۴/۴ درصد دختر و بیشتر آن‌ها در مقطع تحصیلی دوم دبیرستان بودند. دیگر اطلاعات توصیفی در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول (۱). ویژگی‌های جمعیت شناختی

درصد	تعداد	متغیرها	
۵۵٪/۱۶	۱۸۵	پسر	جنسیت
۴۴٪/۱۴	۱۴۸	دختر	
۱۵٪/۳	۵۱	اول دبیرستان	سطح تحصیلی
۳۵٪/۱۷	۱۱۹	دوم دبیرستان	
۳۴٪/۱۶	۱۱۵	سوم دبیرستان	
۱۴٪/۴	۴۸	چهارم دبیرستان	
۲۸٪/۱۵	۹۵	بسکتبال	رشته‌ی ورزشی
۲۵٪/۱۹	۸۶	والیبال	
۲۴٪/۱۶	۸۲	تکواندو	
۲۱٪	۷۰	کاراته	
۴٪/۱۸	۱۶	ندارد	سابقه‌ی قهرمانی
۳۳٪	۱۱۰	شهرستانی	
۵۱٪/۱۴	۱۷۱	استانی	
۹٪/۱۶	۳۲	کشوری	
۱٪/۲	۴	بین‌المللی	

نتایج آزمون نشان می‌دهد بین کمال‌گرایی کلی دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به عبارتی، کمال‌گرایی کلی پسران ورزشکار بیشتر از دختران بود. در مورد خرده‌مقیاس‌های کمال‌گرایی یافته‌ها نشان می‌دهد که استانداردهای شخصی و نگرانی در مورد اشتباهات پسران ورزشکار بیشتر از دختران بود و ادراک فشار والدین در دانش‌آموزان ورزشکار دختر بیشتر از پسران بود و در مورد سه خرده‌مقیاس دیگر کمال‌گرایی (ادراک فشار مربی، شک و تردید در مورد فعالیت‌ها و نظم و سازماندهی) بین دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر تفاوت معناداری وجود نداشت.

جدول (۲). تفاوت دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر از نظر میزان کمال‌گرایی و خرده‌مقیاس‌های آن

انواع	گروه‌ها	تعداد	M± SD	t-test	درجه آزادی	Sig
کمال‌گرایی کلی	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۳/۲۰ ± ۰/۳۷	۲/۰۹۳	۳۳۱	*./۰۳۷
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۳/۲۷ ± ۰/۳۵			
استانداردهای شخصی	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۲/۲۷ ± ۰/۴۴	۴/۶۰۹	۳۳۱	**./۰۰۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۳/۷۶ ± ۰/۸۷			
نگرانی بیش از حد در مورد اشتباهات	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۳/۲۴ ± ۰/۷۲	۳/۳۱۲	۳۳۱	**./۰۰۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۳/۵۴ ± ۰/۹۳			
ادراک فشار والدین	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۳/۱۳ ± ۰/۵۸	۲/۶۳۹	۳۳۱	*./۰۰۹
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۲/۹۶ ± ۰/۵۹			
ادراک فشار مربی	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۳/۶۶ ± ۰/۴۶	۰/۲۰۱	۳۳۱	۰/۸۴۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۳/۶۵ ± ۰/۶۷			
شک و تردید در مورد فعالیت‌ها	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۴/۰۷ ± ۰/۴۳	۱/۴۴۵	۳۳۱	۰/۱۵۰
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۴ ± ۰/۴۴			
نظم و سازماندهی	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۲/۲۶ ± ۱/۲۵	۰/۱۸۹	۳۳۱	۰/۸۵۰
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۲/۲۳ ± ۱/۲۳			

*در سطح معناداری $P \leq ۰/۰۵$

** در سطح معناداری ۰/۰۱ $P \leq$

با توجه به جدول ۳، بین پرخاشگری ورزشی، پرخاشگری خصمانه و پرخاشگری ابزاری دانش‌آموزان ورزشکار دختر و دانش‌آموزان ورزشکار پسر تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به عبارتی، پرخاشگری ورزشی و پرخاشگری خصمانه در پسران ورزشکار بیشتر از دختران بود و پرخاشگری ابزاری در دانش‌آموزان دختر بیشتر از پسران بود. جدول (۳). تفاوت دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر از نظر میزان پرخاشگری و خرده‌مقیاس‌های آن

انواع	گروه‌ها	تعداد	M± SD	t-test	درجه آزادی	Sig
پرخاشگری ورزشی	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۲/۶۵ ± ۰/۲۶	۶/۳۸۶	۳۳۱	**۰/۰۰۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۲/۸۵ ± ۰/۲۸			
پرخاشگری خصمانه	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۲/۲۷ ± ۰/۴۴	۱۳/۴۶۳	۳۳۱	**۰/۰۰۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۲/۹۳ ± ۰/۴۵			
پرخاشگری ابزاری	ورزشکاران دختر	۱۴۸	۳/۰۴ ± ۰/۳۸	۶/۲۱۷	۳۳۱	**۰/۰۰۱
	ورزشکاران پسر	۱۸۵	۲/۷۶ ± ۰/۴۱			

** در سطح معناداری ۰/۰۱ $P \leq$

نتیجه‌ی آزمون ANOVA نشان داد که بین پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار در رشته‌های بسکتبال، والیبال، تکواندو و کاراته تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

جدول (۴). تفاوت پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار بر اساس رشته‌ی ورزشی

منابع تغییر	میانگین مجزورات	درجه آزادی (df)	F	sig
بین گروهی	۰/۵۷۰	۳	۲/۲۱۴	۰/۰۸۶
درون گروهی	۲۸/۲۱۱	۳۲۹		

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی پژوهش حاضر مقایسه‌ی کمال‌گرایی و پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر بود. نتایج نشان داد که بین کمال‌گرایی کلی دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به عبارتی، کمال‌گرایی ورزشکاران پسر بیشتر از دختران ورزشکار بود. راسکا (۲۰۰۳) در تحقیقی دریافت که به‌طور میانگین، مردان نسبت به زنان گرایش‌های کمال‌گرایانه‌ی بیشتری دارند (۱۵). دان و همکاران (۲۰۰۵) نشان دادند که سطوح کمال‌گرایی در دختران و پسران فعال متفاوت است و پسران فعال کمال‌گرایی بالاتری نسبت به دختران فعال دارند (۱۶). این نتیجه با نتایج راسکا (۲۰۰۳) و دان و همکاران (۲۰۰۵) هم‌خوانی دارد. با توجه به این‌که در داخل کشور، شرایط فرهنگی، نقش حمایت‌گر خانواده و شرایط اجتماعی در قبال دختران و پسران متفاوت است و در این موارد به پسران

بهای بیشتری داده می‌شود، شاید به این دلیل باشد که پسران اهداف بالاتری نسبت به دختران برای خود در نظر می‌گیرند. همچنین در تحقیق حاضر بین خرده‌مقیاس استانداردهای شخصی دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به عبارتی، استانداردهای شخصی ورزشکاران پسر بیشتر از دختران ورزشکار بود. تحقیقی در این زمینه توسط محقق مشاهده نشد. همان‌طور که در بالا ذکر کردیم احتمال دارد به دلیل متفاوت بودن نقش حمایت‌گر خانواده و شرایط اجتماعی در قبال دختران و پسران، پسران استانداردهای بالاتری نسبت به دختران برای خود در نظر می‌گیرند.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که نگرانی بیش از حد در مورد اشتباهات در ورزشکاران پسر بیشتر از دختران ورزشکار بود. احتمالاً ورزشکاران پسر با توجه به استانداردها و اهداف بالاتری که برای خود در مسابقات و ورزش در نظر می‌گیرند، نگرانی آن‌ها هم در مورد بروز اشتباهات بیشتر است. تحقیقی در این زمینه توسط محقق مشاهده نشد. همچنین در پژوهش حاضر، ادراک فشار والدین در دانش‌آموزان دختر بیشتر از دانش‌آموزان پسر بود، در این مورد می‌توان گفت، شاید والدین ورزشکاران استان مازندران دخترانشان را خیلی کمتر از پسرانشان به سمت ورزش هدایت می‌کنند و از این‌که دخترانشان ورزش را به‌صورت حرفه‌ای دنبال کنند به سختی حاضر می‌شوند تا از آنان حمایت کنند بنابراین، سخت‌گیری آنان در مورد دختران بیشتر از پسران است. تحقیقی در این زمینه توسط محقق مشاهده نشد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، در مورد سه خرده‌مقیاس دیگر کمال‌گرایی (ادراک فشار مربی، شک و تردید در مورد فعالیت‌ها و نظم و سازماندهی) می‌توان گفت بین دانش‌آموزان ورزشکار دختر و پسر تفاوت معناداری وجود نداشت. تحقیقی در این زمینه توسط محقق مشاهده نشد.

در این مطالعه مشخص شد که ورزشکاران پسر پرخاشگری ورزشی بیشتری نسبت به ورزشکاران دختر داشتند. نتایج تحقیقات اوپروی (۲۰۱۳)، بار (۲۰۱۲) و مکسول و همکاران (۲۰۰۹) با پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد. اوپروی (۲۰۱۳) در پژوهشی به وجود پرخاشگری بیشتر پسران نسبت به دختران پی برد (۲۱). بار (۲۰۱۲) در پژوهشی دریافت که پسران در ورزش پرخاشگری بیشتری نسبت به دختران دارند (۲۰). مشاهدات مکسول و همکاران (۲۰۰۹) نشان‌گر وجود اختلافات جنسیتی در رفتارهای پرخاشگرانه و بروز پرخاشگری بیشتر مردان نسبت به زنان بود (۱۹). نتیجه‌ی تحقیق حاضر با پژوهش گویی‌ورنا و دودا هم‌خوانی ندارد. گویی‌ورنا و دودا (۲۰۰۲) در تحقیقی که بر روی فوتبالیست‌های جوان انجام دادند، تفاوتی در تمایلات پرخاشگرانه‌ی زنان و مردان مشاهده نکردند (۱۷)؛ هرچند به نظر می‌رسد که نتایج به دست آمده از تحقیقات مختلف با یکدیگر مغایرت دارند، ولی با دیدی وسیع‌تر نسبت به این تحقیقات در می‌یابیم که ممکن است عوامل چندی از جمله خصوصیات متفاوت شرکت‌کنندگان از قبیل سطح مهارت، جنسیت، سن و نوع فعالیت ورزشی و غیره بر نتایج کسب شده تأثیر معناداری گذاشته باشد که نباید نادیده گرفته شوند.

همچنین در پژوهش حاضر، پرخاشگری خصمانه‌ی پسران ورزشکار بیشتر از ورزشکاران دختر بود. پژوهش حاضر با یافته‌ی کملر^۱ (۱۹۸۸) هم‌خوانی دارد. کملر (۱۹۸۸) در پژوهشی نشان داد ورزشکاران مرد پرخاشگری خصمانه‌ی بیشتری نسبت به ورزشکاران زن دارند (۲۴). شاید اختلافات جنسیتی مشاهده شده در تحقیق حاضر به این خاطر باشد که دختران و پسران تحت تأثیر معیارهای تیم و جامعه هستند که رفتارهای پرخاشگرانه در جامعه‌ی ما برای مردان تا حدی مشروع و مجاز و برای زنان غیرمجاز شمرده می‌شود. از طرفی از مردان انتظار می‌رود که

قوی، مستقل و ورزشکار باشند، اما از زنان انتظار می‌رود تا آرام و مطیع باشند، بنابراین، احتمالاً به همین خاطر بنابر مطالعه‌ی حاضر، پرخاشگری خصمانه‌ی پسران بیشتر از دختران بود.

در مطالعه‌ی حاضر بین پرخاشگری ابزاری دختران و پسران تفاوت معنی‌داری مشاهده شد و پرخاشگری ابزاری دختران بیشتر از پسران بود، یافته‌ی تحقیق حاضر با پژوهش کملر (۱۹۸۸) هم خوانی دارد. کملر (۱۹۸۸) در پژوهشی نشان داد ورزشکاران زن پرخاشگری ابزاری بیشتری نسبت به ورزشکاران مرد دارند (۲۴). هاسمن و سیلوا (۱۹۸۴) بیان کردند که رفتار پرخاشگرانه‌ی ابزاری نوعی از پرخاشگری است که برای رسیدن به هدفی غیر پرخاشگرانه انجام می‌شود (۱۱).

این نتیجه نشان می‌دهد که دختران تمایل دارند پرخاشگری خود را به شیوه‌ای پذیرفتنی‌تر نشان دهند. همچنین در این مطالعه مشخص شد که بین پرخاشگری دانش‌آموزان ورزشکار در رشته‌های بسکتبال، والیبال، تکواندو و کاراته تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. یافته‌ی تحقیق حاضر با تحقیقات بیرد (۲۰۱۱) و رویته (۲۰۰۴) هم‌خوانی دارد. بیرد (۲۰۱۱) در تحقیق خود با موضوع بررسی ارتباط بین کمال‌گرایی، خشم، اضطراب و پرخاشگری ورزشی در ورزشکاران مرد به این نتیجه رسید که بین پرخاشگری ورزشکاران در رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد (۵). رویته (۲۰۰۴)، تحقیقی روی بازیکنان بسکتبال، فوتبال و هندبال انجام داد و به این نتیجه رسید که رفتارهای خشونت‌آمیز در رقابت‌های ورزشی به سطوح پرخاشگری خود ورزشکار بستگی دارد نه رشته‌ی ورزشی خاص (۱۸). بنابراین، تحقیق حاضر بیان‌کننده‌ی این واقعیت است که گرایش ورزشکاران به رفتار خشونت‌آمیز تنها وابسته به رشته‌ی ورزشی آن‌ها نیست. عوامل بسیاری در بروز رفتار پرخاشگرانه آنان مؤثر است. از جمله: حساسیت مسابقه، نتیجه‌ی مسابقه، اختلاف امتیاز، تحریک گروه مهمان از طریق تماشاچیان گروه میزبان، سطح آمادگی جسمانی ورزشکار، عملکرد داوران، خستگی مفرط، برخورد‌های بدنی و غیره.

در مجموع می‌توان گفت که تمایل به کمال‌گرایی و پرخاشگری ورزشی بیشتر در مردان نسبت به زنان، می‌تواند ناشی از انتظارات متفاوت جامعه از دو جنسیت متفاوت باشد. با توجه به این‌که رفتار خشونت‌آمیز ورزشکاران وابسته به رشته‌ی ورزشی نیست و عوامل بسیاری می‌تواند در بروز رفتار پرخاشگرانه مؤثر باشد، لذا به مسئولان تعلیم و تربیت پیشنهاد می‌شود که در هنگام مسابقات ورزشی به عملکرد داوران، زمین‌بازی، تحریک گروه مهمان از طریق تماشاچیان گروه میزبان و غیره توجه نمایند تا بدین وسیله از بروز رفتارهای پرخاشگرانه جلوگیری کنند. دانش به دست آمده از تحقیق حاضر می‌تواند اطلاعات ارزشمندی برای آموزش و پرورش، مدیران، مربیان و مسئولان ورزشی و در نهایت جامعه‌ی ورزشی کشور فراهم آورد.

References:

1. Forghani reesi, sh, (1993). Understanding Behavioral Problems in Children and Adolescents, Tehran, Publication of Education minister deputy, Tehran.
2. Abdoli, b., Shamsi por dehkordi, P., Shams, A., faghhi, I., (2010). The effects of sports participation on Perfectionism and self-efficacy personality traits in adolescent students and relate these features with social development, Journal of Education, 102, 95-110.
3. Mahamadi. M., Tahmasbi, F., Shakermi, Z., Rostami, M., (2015). The effect of physical activity in schools on qualitative and quantitative growth kicked in boy students Journal of Sport Management and motor behavior, 11(21), 111-118.
4. Alizadeh, L., Hosseini, f., Mohammadzadeh, H., (2015). The relationship between narcissism and physical perceptions in men bodybuilder, Journal of Sport Management and motor behavior, 11(21), 15-24.

5. Byrd, M., (2011). Master, Thesis, Perfectionism hurts: Examining the relationship Between perfectionism, anger, anxiety and sport aggression, Miami University, Department of Kinesiology and Health.
6. Flett, G. L., Blankstein, K. R., Hewitt, P. L. (2009). Perfectionism, performance, and State positive Affect and Negative Affect After a Classroom Test Canadian Journal of School Psychology. 24, 4-19.
7. Hamachek, D. E. (2000). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism, A Journal of Human Behavior. 15, 27-33.
8. Jarvis, M. (2004). Sport Psychology, London, Rout Idge Gotwals publication.
9. Bredemeire, B., Shields, D. (1984). Divergence in moral reasoning about sport and every life. Sociology sport Journal. 348-357.
10. Stephens, D. (2001). Predictors of aggressive tendencies in girls basketball, RQES. 257-266.
11. Hasman, B.F, and Silva, J.M. (1984). Aggression in sport: Definitional and theoretical considerations, in.J.M.Silva& Weinberg (Eds), psychological Foundations of sport, Champagin. IL: Human kinetics, 246-260.
12. Roberts, G, (1940), Psychology Educational, Translation of Mousavi vaez, Seyed Mohammad Kazem, Shojaei, Mohammad, Roshd, Tehran.
13. Muharram zadeh, M, (1997), Social Psychological Foundations of Physical Education, Second press ,Payam Noor University Press.
14. Stoeber, J., Otto, K. (2006). Positive conceptions of perfectionism: approaches, evidence, challenges. Personality and Social Psychology Review. 10, 295-319.
15. Ryska, T. A. (2003). Sport involvement and perceived scholastic competence in student-athletes: a multivariate analysis, International Sports Journal, 7, 155-171.
16. Dunn, J.G.H., Gotwals, J.K., Dunn, J.C., (2005). An examination of the domais specificity of perfectionism among intercollegiate student-athletes" Personality and Individual Differences, 38, 1439-1448.
17. Guivernau, M., Duda, L. J. (2002). Moral atmosphere and athletic aggressive tendencies in young soccer players, Journal of Moral Education, 31, 67-85.
18. Rubyte, L. (2004). the relationship among the level of the athletes aggressiveness from of aggression and situional factors, sport Psychology, V. putvinskio, LT 44211Kaunas.
19. Maxwell, J.P., Visek, A.J., Moorse, E. (2009). Anger and perceived legitimacy of aggression in male Hong Kong Chinese athletes: Effect of type of sport and level of competition, Psychology of sport and Exercise, 10, 289-296.
20. Baar, P.L.M., (2012). Phd.thesis. Peer aggression and victimization in Dutch elementary schools and sports clubs: Prevalence, stability, and approach across different contexts, Universiteit Utrecht op geza.
21. Oproiu, I., (2013). A Study on the Relationship Between Sports and Aggression, Sport Science Review, no. 1-2, 33-48.
22. Ongen, D., E. (2010). The relationships between adaptive and maladaptive perfectionism and aggression among Turkish adolescents, Australian Journal of Guidance and Counseling. 20, 99-108.
23. Dunn, J., Causgrove, D. J., Syrotuik, D. G. (2006). Examining the relationship between perfectionism and trait anger in competitive sport, International journal of sport and Exercise Psychology. 1, 7-24.
24. Kemler, D.D, (1988). Level of athletic, instrumental and reactive aggression between contact and non-contact, male and female high school athletes under pre- and post testing conditions, Unpublished master's thesis, University of Oregon, College of Human development and performance, 36-42.